

VOORWOORD

In vrijwel alle economische statistieken speelt de SBI een rol. Niet alleen worden in veel publicaties de uitkomsten onderverdeeld naar SBI, ook wordt vaak het terrein dat een statistiek bestrijkt erdoor afgebakend.

De oude SBI'74 heeft bijna 20 jaar dienst gedaan en was om verschillende redenen aan vernieuwing toe. De onderhavige publicatie bevat de geheel herziene SBI'93. Deze is opgesteld in nauwe samenwerking met internationale organisaties zoals de VN en de EU. Als gevolg hiervan is de SBI'93 beter vergelijkbaar met de door deze organisaties uitgegeven classificaties, resp. de ISIC, Rev.3 en de NACE, Rev.1.

Belangrijkste winstpunt van de nieuwe classificatie is dat zij een meer actuele weerspiegeling van de structuur van de economie biedt. Daar staat tegenover dat de overgang een zekere verstoring van tijdreeksen met zich brengt. Dit gevolg wordt in de statistieken van het CBS zoveel mogelijk opgevangen door gegevens over het koppeljaar 1993 te publiceren volgens zowel de oude en de nieuwe classificatie.

Naast de classificatie zelf bevat deze publicatie een vrij uitvoerige uiteenzetting van de methodologische grondslagen en een uitgebreide toelichting op alle posten. Bovendien is een alfabetische index opgenomen, met behulp waarvan voor een groot aantal activiteiten de plaats in de classificatie kan worden bepaald. Verder is de relatie tussen de SBI'93 en de NACE, Rev.1 duidelijk aangegeven.

De Directeur-Generaal
van de statistiek,

prof. dr. A.P.J. Abrahamse

Voorburg/Heerlen, december 1993

INHOUD

Voorwoord

A. GRONDSLAGEN VAN DE SBI '93

I. Inleiding

- a. Doel van de SBI
- b. Noodzaak van herziening

II. Methodologische uitgangspunten

- a. Eigenschappen van classificaties
- b. Object van classificatie
- c. De economische activiteit
- d. Classificatiecriteria
- e. Homogeniteit
- f. Het ontwerpen van de SBI
- g. Het gebruik van de SBI

III. Statistische eenheden

- a. Inleiding
- b. Ondernemingsgroep
- c. Bedrijfseenheid
- d. Regionale aspecten

IV. Verband met internationale classificaties

- a. Internationale harmonisatie
- b. SBI, NACE en ISIC
- c. SBI en andere productenclassificaties
- d. Statistische eenheden

V. Toepassing van de SBI

- a. Toelichting en indexen
- b. Classificatieregels
- c. Jurisprudentie
- d. Verandering van activiteit
- e. Het Algemeen Bedrijfsregister

VI. Gebruikte Afkortingen

B. INHOUD VAN DE SBI '93

I. Hiërarchische opbouw en titels

- a. Secties, subsecties en afdelingen
- b. Afdelingen, groepen, bedrijfsklassen en subklassen

II. Omschrijving der posten

III. Alfabetische index

C. RELATIES MET SBI '74 EN NACE

I. Schakelschema SBI '74 - SBI '93

II. Schakelschema SBI '93 - SBI '74

III. Verschillen met NACE

A. Grondslagen van de SBI'93

I. Inleiding

a. Doel van de SBI

1. In vele rapporten, analyses en statistieken wordt de economie onderverdeeld in categorieën, zoals de chemische industrie, de bouwnijverheid en het verzekeringswezen. Om voor eigen gebruik, alsook voor derden, een uniforme indeling van de economie te verkrijgen, heeft het CBS de z.g. Standaard Bedrijfsindeling (SBI) ontworpen. Het is een indeling van alle economische, d.w.z. op de productie van goederen of diensten gerichte, activiteiten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid. Op microniveau wordt de SBI gebruikt om individuele bedrijven in te delen naar hun economische (hoofd)activiteit.
2. Dat het woord "bedrijf" in de benaming van de SBI is opgenomen vloeit voort uit het beginsel dat aan de classificatie ten grondslag ligt: zij groepeerd activiteiten (productieprocessen) zoals ze in de praktijk, dat wil zeggen in de bedrijven, worden aangetroffen. Met behulp van de SBI kan dan ook de totale populatie van Nederlandse bedrijven worden opgedeeld in deelverzamelingen. Deze worden "industrieën" genoemd.

b. Noodzaak van herziening

3. De vorige Standaard Bedrijfsindeling dateert van 1974. Er waren verschillende redenen deze te herzien. De SBI beoogt een weerspiegeling te zijn van de structuur van de economie. Die structuur is aan verandering onderhevig en dus moet de SBI van tijd tot tijd aangepast worden. Aanpassing van de SBI kan echter ingrijpende gevolgen hebben voor de statistieken waarin zij wordt gebruikt. De belangrijkste complicatie betreft de vergelijkbaarheid in de tijd: er ontstaat een breuk in tijdreeksen. Het is daarom een dilemma hoe vaak deze aanpassingen moeten plaatsvinden. Enerzijds willen gebruikers dat de statistieken de realiteit zo goed en actueel mogelijk weergeven, anderzijds willen - vaak

dezelfde - gebruikers dat zinvolle en zo lang mogelijke tijdreeksen kunnen worden gemaakt.

4. Naast structuurveranderingen in de economie zijn er nog andere redenen geweest om de SBI te herzien. Genoemd moeten worden veranderde wensen van gebruikers zoals brancheorganisaties en onderzoeksinstellingen, alsook de ontwikkeling van nieuwe theoretische concepten. Tenslotte speelt de wens mee om de nationale indeling meer in overeenstemming te brengen met de classificaties van de Europese Unie (EU) en Verenigde Naties (VN).
5. Het is goed gebruik een classificatie pas te herzien wanneer duidelijk is aangetoond dat de oude werkelijkheid niet meer goed weergeeft. In de praktijk blijken belangrijke herzieningen ongeveer eens in de tien tot twintig jaar noodzakelijk te zijn. Tussentijdse wijzigingen blijven veelal beperkt tot het uitsplitsen of samennemen van bestaande categorieën: categorieën waarin sterk van elkaar verschillende eenheden voorkomen of waarover meer gedetailleerde informatie wordt gewenst kunnen worden gesplitst in twee of meer klassen en categorieën waarin nog maar enkele eenheden zitten kunnen worden samengenomen met andere.
6. Eind jaren tachtig werd besloten de SBI '74 te herzien. Kort daarop werd in EU-verband een zelfde besluit genomen ten aanzien van de EU-indeling, de NACE ¹). Tevens werd per verordening geregeld dat de nationale classificaties in verregaande mate aan de herziene NACE dienden te worden aangepast. Begin 1992 werd de definitieve SBI '93 vastgesteld, waarna invoering volgde in alle economische statistieken vanaf 1993. Om de gevolgen van de herziening zichtbaar te maken worden de belangrijkste cijfers over 1993 zowel volgens de oude als nieuwe SBI gepubliceerd.

¹ Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes.

II. Methodologische uitgangspunten

a. Eigenschappen van classificaties

7. De SBI moet voldoen aan een aantal voorwaarden dat van toepassing is op alle systematische classificaties:
 - het te classificeren object moet worden gedefinieerd en het terrein afgebakend;
 - een classificatie moet een categorisch systeem vormen, d.w.z. dat de onderscheiden categorieën geen enkel element gemeenschappelijk hebben en dat ze tezamen het hele te beschrijven terrein omvatten;
 - de classificatiecriteria dienen vooraf te worden opgesteld. Deze criteria, die worden gebruikt bij de definiëring van de klassen, beschrijven aspecten van de objecten die relevant zijn voor gebruikers van de classificatie;
 - om het aan aggregeren inherente informatieverlies te minimaliseren, moeten de resulterende klassen zo homogeen mogelijk zijn met betrekking tot die criteria;
 - de structuur van een classificatie moet evenwichtig zijn in die zin dat niet een deel van de classificatie veel gedetailleerder is dan andere delen;
 - tenslotte moet een classificatie nauwkeurig, duidelijk en toegankelijk voor de gebruikers zijn. Dit kan worden bereikt door classificatieregels, een inhoudelijke specificatie en een alfabetische index.

b. Object van classificatie

8. Voor de SBI is het object van classificatie het bedrijf. De SBI moet dus geschikt zijn om bedrijven zo eenduidig mogelijk in te delen naar de aard van de uitgeoefende activiteit. Het is daarom bij het ontwerpen en toepassen van de SBI van belang het begrip bedrijf, dat in het spraakgebruik vele invullingen kent, duidelijk te definiëren. In de context van de SBI wordt onder bedrijf het volgende verstaan:

Een bedrijf is de feitelijke transactor in het productieproces en wordt gekenmerkt door een zekere mate van zelfstandigheid ten aanzien van de beslissingen over dat proces en door het afzetten van zijn producten op de markt.

9. Uit deze definitie, en met name uit het element zelfstandigheid, volgt dat een bedrijf meer dan één vestiging kan omvatten, maar ook meer dan één juridische eenheid. (Onder juridische eenheden worden zowel natuurlijke als rechtspersonen verstaan.) Dit is het geval wanneer de afzonderlijke vestigingen of juridische eenheden niet zelfstandig opereren. Andersom komt het voor dat binnen ondernemingen of vestigingen verschillende onderdelen te onderscheiden zijn die t.a.v. de productie zelfstandig opereren. Deze vormen dan op grond van de definitie evenzoveel bedrijven. Dit laatste doet zich vooral voor bij grotere concerns met uiteenlopende activiteiten. Wanneer een aldus gedefinieerd bedrijf zich uitstrekt over verschillende landen, wat bij multinationale ondernemingen nogal eens het geval is, wordt omwille van de nationale statistiek het Nederlandse deel als een geheel bedrijf beschouwd.
10. Uit de definitie volgt ook dat activiteiten waarvan de producten niet op de markt komen, niet leiden tot bedrijven en daarom geen rol spelen in de SBI. Een volkstuinbezitter die zijn eigen groenten teelt wordt dus geen bedrijf, evenmin als een in het Verenigingen- en Stichtingenregister ingeschreven volkstuinvereniging die de oogst niet aan niet-leden verkoopt. Daarentegen worden overheidsdiensten wel geacht op de markt te komen. Deze worden dan ook in de SBI onderscheiden.
11. In de officiële CBS-terminologie wordt het bedrijf zoals hierboven gedefinieerd "bedrijfseenheid" genoemd, zodat geen verwarring kan ontstaan met de term "bedrijf" uit het - in dit opzicht weinig precieze - spraakgebruik. Het CBS maakt ook statistieken over andere typen eenheden. Op de verschillende typen eenheden, de z.g. statistische eenheden, wordt verder ingegaan in hoofdstuk III.

c. De economische activiteit

12. Een economische activiteit in de zin van de classificatie heeft betrekking op de combinatie van productiefactoren die in een bedrijf wordt aangetroffen. Omgekeerd kan worden gesteld dat ieder bedrijf per definitie één en slechts één activiteit uitoe-

fent. Ook bij onder één beheer uitgeoefende technisch gevarieerde productieprocessen blijft dit uitgangspunt overeind. Zo zal een autodealer annex garage worden geacht één activiteit uit te oefenen. In plaats van het onderscheiden van twee activiteiten (handel en reparatie) wordt, gegeven het feit dat deze combinatie veel voorkomt, een aparte SBI-groep "handel in en reparatie van auto's" gecreëerd, waarin deze activiteit precies past.

d. Classificatiecriteria

13. Omdat geen twee bedrijven exact hetzelfde doen, zijn er strikt genomen evenveel verschillende activiteiten als er bedrijven zijn. Met de SBI wordt beoogd deze veelheid van activiteiten te ordenen in klassen die zo homogeen mogelijk zijn naar de relevant geachte criteria. Dit ordenen kan op verschillende manieren gebeuren. Daar statistische informatie dient bij te dragen aan het verklaren van economische verschijnselen, ligt het voor de hand de activiteiten te groeperen op basis van voor deze verklaring relevant geachte kenmerken. Activiteiten worden gekenmerkt door hun input, de aard van het productieproces en door hun output. Deze aspecten vormen dan ook de voornaamste classificatiecriteria.
14. Elk van deze criteria heeft een zeer groot aantal verschijningsvormen: het z.g. domein. Zo kan de input voor een productieproces bestaan uit allerlei verschillende grondstoffen, processen kunnen met meer of minder machines of handmatig worden uitgevoerd en de output kan bestaan uit een veelheid van producten of diensten. De domeinen van de criteria zijn derhalve zelf ook meer of minder uitgebreide classificaties.
15. De genoemde criteria hebben zoals gezegd betrekking op het productieproces zoals dat plaatsvindt bij bedrijven. Criteria die vreemd zijn aan het productieproces of die betrekking hebben op andere eenheden worden niet in de SBI toegepast. Zo wordt voor ondernemingsgroepen, (zie hoofdstuk IIIb) een indeling naar z.g. institutionele sectoren gebruikt (zie par. 55) en voor juridische eenheden de indeling naar rechtsvorm volgens het (Nieuw) Burgerlijk Wetboek (BW en NBW).
16. Er is echter van afgezien de omvang van een eenheid in de SBI tot uitdrukking te brengen, hoewel

groot- of kleinschaligheid wel degelijk relevant is voor het karakteriseren van het productieproces van bedrijven. Voor de omvang van de eenheid is namelijk een aparte indeling gemaakt, de z.g. indeling naar grootteklasse werkzame personen, vanwege de beperkte relatie met de andere criteria die relevant zijn voor het productieproces.

e. Homogeniteit

17. Wanneer een bepaald criterium een groot domein heeft, leidt dat bij ongeremde toepassing tot een groot aantal categorieën in de classificatie. Daar echter het aantal klassen beperkt moet worden gehouden, zal bij het ordenen een keuze worden gemaakt uit de categorieën van het domein. Categorieën met activiteiten die slechts in geringe mate voorkomen worden samengevoegd met categorieën waarmee zij, indachtig de verkozen criteria, de meeste verwantschap vertonen. De resulterende klassen van de classificatie bevatten dan eenheden die ten opzichte van elkaar een zekere mate van heterogeniteit bezitten. Dit geldt met name voor z.g. restklassen.
18. Een andere oorzaak van heterogeniteit is de z.g. nevenactiviteit. Hiervan is sprake wanneer de activiteit van een bedrijf slechts ten dele wordt gedekt door de omschrijving van de klasse waarin het bedrijf wordt ingedeeld krachtens zijn hoofdactiviteit. Zo wordt een schoenfabriek die ook leren tassen maakt (80% schoenen, 20% tassen) ingedeeld in de SBI-groep "vervaardiging van schoeisel". De vervaardiging van schoenen is dan hoofdactiviteit, van tassen nevenactiviteit. (Voor het indelen naar hoofdactiviteit zie par. 65 en 66).
19. Homogeniteit - en daarmee ook heterogeniteit - is evenwel een relatief begrip: als in het zojuist genoemde voorbeeld alle of de meeste schoenfabrieken tevens tassen gaan maken zijn de bedrijven die zowel schoenen als tassen maken gelijksoortig en kan hooguit worden vastgesteld door de omschrijving van de klasse de inhoud niet meer dekt. De klasse zou dan beter gedefinieerd kunnen worden als "vervaardiging van schoeisel en tassen", waarmee zowel het maken van tassen als schoenen karakteristiek wordt voor die industrie.
20. Om een indruk te geven van de mate van vervuiling van een klasse door nevenactiviteiten, kan een

maat voor de homogeniteit worden berekend. Meestal geschiedt dit op basis van de mate waarin aan het outputcriterium is voldaan. Een voordeel van dit criterium is dat de benodigde informatie vaak eenvoudig verkregen kan worden. De twee bekendste homogeniteitsmaatstaven zijn de z.g. dekkingsgraad en specialisatiegraad. Het publiceren van deze homogeniteitsgraden verschaft belangrijke aanvullende informatie over de economische structuur.

21. De *dekkingsgraad* geeft aan in hoeverre een bepaalde categorie producten wordt vervaardigd door de industrie die deze producten als hoofdactiviteit produceert (de karakteristieke producten): de productie van schoenen door de schoenindustrie, gedeeld door de totale productie van schoenen door het Nederlandse bedrijfsleven in z'n geheel ($\times 100\%$). De *specialisatiegraad* geeft de verhouding aan tussen hoofd- en nevenactiviteiten in een industrie: de productie van schoenen door de schoenindustrie, gedeeld door de totale productie van de schoenindustrie ($\times 100\%$). Beide percentages kunnen, mits juist geïnterpreteerd, houvast geven bij het beoordelen van de classificatie: in het ideale geval zouden beide 100% zijn.
22. Deze graden dienen met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Reeds werd opgemerkt dat de homogeniteitsgraden slechts op een criterium, namelijk het eindproduct, zijn gebaseerd. Wanneer volgens andere criteria zou worden gemeten, zouden de uitkomsten wel eens heel anders kunnen zijn. Los daarvan is er nog een complicatie: er zijn producten die karakteristiek zijn voor meer dan n industrie en andere die voor geen enkele industrie karakteristiek zijn. Voorbeelden van de eerste groep zijn de verkoop van bepaalde artikelen door zowel warenhuizen als speciaalzaken en producten die als bijproduct ontstaan bij de fabricage van verschillende hoofdproducten. Een voorbeeld van de tweede groep is afval, dat door vrijwel alle industrieën wordt "gemaakt" en verkocht.

f. Het ontwerpen van de SBI

23. Er zijn in beginsel twee manieren om een classificatie te ontwerpen: de z.g. bottom-up en top-down methode. Bij de bottom-up methode worden de in bedrijven aangetroffen activiteiten eerst gegroe-

peerd naar de relevante criteria. Er ontstaat zo een groot aantal homogene klassen. Dit betekent overigens niet dat de samengenomen bedrijven ook identiek zijn: de activiteiten zijn slechts gelijk voor zover het de voor de statistiek relevante eigenschappen betreft. De zo ontstane klassen worden vervolgens samengevoegd tot ruimere categorieën, waarbij de toegepaste criteria worden verruimd. Dit wordt herhaald totdat alle activiteiten zijn samengevoegd tot een en dezelfde categorie.

24. In de praktijk wordt veelal de top-down methode toegepast. Hierbij wordt de verzameling van in te delen activiteiten verdeeld in steeds kleinere categorieën op basis van de classificatiecriteria. Deze methode is vooral handig bij onderhandelingen met gebruikers: het is gemakkelijker eerst overeenstemming te bereiken over de grove indelingen en dan successievelijk af te dalen, dan omgekeerd.
25. Het toepassen van de door het CBS ontwikkelde systematiek in de herziene SBI werd ten dele doorkruist door de ingreep van de EU, die de NACE als basis voor de nationale activiteitenclassificaties voorschreef. Daarmee lagen de eerste vier niveaus van de SBI in feite goeddeels vast (zie ook hoofdstuk IVb). Het vijfde, door het CBS toegevoegde, niveau honoreert zoveel mogelijk de nationale behoeften volgens het boven beschreven concept. De vijf niveaus bestaan uit resp. 17, 58, 211, 491 en 829 klassen.

g. Gebruik van de SBI

26. De SBI wordt toegepast in alle statistieken van het CBS waarin een uitsplitsing van de uitkomsten wordt gemaakt naar economische activiteit. Een dergelijke uitsplitsing is gemeengoed voor vrijwel alle economische statistieken van het CBS. Ook vervult de SBI een centrale rol bij de afbakening van het terrein van de verschillende statistieken. Voor de economische statistiek is de SBI dan ook verreweg de meest gebruikte indeling.
27. Niet alle statistieken gebruiken de SBI in dezelfde mate van detail. In principe is het laagste niveau van de classificatie ontworpen voor de statistieken die het productieproces beschrijven. Voor statistieken die meer dan n industrie omspannen is het laagste niveau echter niet altijd van belang; in dergelijke statistieken vertonen cijfers die zijn onder-

verdeeld naar het laagste SBI niveau soms nauwelijks meer significante verschillen. Ook kosten- of geheimhoudingsoverwegingen kunnen er toe leiden dat niet tot op het laagste niveau wordt gepubliceerd. Die kosten bestaan uit het trekken van grotere steekproeven en het maken van meer bijstellingen. Bovendien worden de verwerkingsprocessen ingewikkelder.

III. Statistische eenheden

a. Inleiding

28. Het belangrijkste doel van de beschrijvende economische statistiek is het in geaggregeerde vorm weergeven van transacties en ontwikkelingen daarin. Economische activiteiten worden uitgeoefend door individuen en door georganiseerde verbanden. Uiteraard zijn, als het gaat om het statistisch weergeven van transacties, met name de (trans)actoren van belang. Om het economisch proces op juiste en reële wijze te beschrijven is het nodig eenheden te identificeren die ook in werkelijkheid als actoren, d.w.z. als zelfstandige (autonome) eenheden, handelen.
29. Zoals eerder aangegeven (par. 8 e.v.) is voor de SBI de bedrijfseenheid (verder bedrijf genoemd) het object van classificatie. Deze is immers de zelfstandige actor in het productieproces. In dit hoofdstuk wordt deze eenheid nader toegelicht, met name in haar relatie tot een andere actor in de economie, de ondernemingsgroep. Op het niveau van deze laatstgenoemde eenheid worden de beslissingen over het financiering- en inkomensverdelingproces genomen.
30. Een voor de praktische statistiek belangrijke overweging bij de vaststelling van de genoemde statistische eenheden is dat ervan wordt uitgegaan dat op het niveau van de ondernemingsgroep reële gegevens over het financiering- en inkomensverdelingproces zoals winst en balansgegevens kunnen worden verkregen, terwijl informatie over het productieproces zoals omzet, toegevoegde waarde, lonen, werkzame personen, exploitatieresultaat, e.d. op het (lagere) niveau van het bedrijf beschikbaar is.

b. Ondernemingsgroep

31. De ondernemingsgroep, die het CBS gebruikt als eenheid voor zijn statistieken over het financiering- en inkomensverdelingproces, wordt als volgt gedefinieerd:

De ondernemingsgroep is de meest omvattende verzameling juridische eenheden binnen de landsgrenzen waarover zeggenschap kan worden uitgeoefend en die homogeen is naar institutionele sector.

32. Uitgangspunt bij het voor de statistiek vormen van ondernemingsgroepen is de juridische eenheid. Juridische eenheden die onder één zeggenschap staan worden samengenomen. Het gaat daarbij niet zozeer om formele als wel feitelijk uitgeoefende zeggenschap. De eis van homogeniteit naar sector houdt in dat wanneer binnen de zo gevormde zeggenschapscluster juridische eenheden voorkomen die tot verschillende institutionele sectoren behoren (zie par. 55), de cluster dienovereenkomstig wordt gesplitst. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de aldus gevormde eenheden met een zekere mate van zelfstandigheid opereren t.a.v. beslissingen over het financieringsproces.

33. In de praktijk komt de ondernemingsgroep veelal overeen met het hoogste niveau (binnen Nederland) waarop, krachtens de z.g. Vierde en Zevende Europese Richtlijn, geconsolideerde jaarrekeningen worden opgesteld. In die gevallen waarin de zeggenschapscluster de landsgrens overschrijdt wordt, op grond van praktische overwegingen en internationale afspraken, het Nederlandse deel van de zeggenschapscluster als ondernemingsgroep beschouwd.

c. Bedrijfseenheid

34. De definitie van het bedrijf (de bedrijfseenheid) in paragraaf 8 gaat uit van de doelstelling dat het bedrijf de statistische eenheid is op basis waarvan het productieproces wordt beschreven. Hierbij wordt onder het productieproces de voortbrenging van goederen en diensten voor de markt verstaan. Er moet sprake zijn van enige arbeid, anders worden er geen goederen of diensten voortgebracht. Lege BV's, maar ook in het Handelsregister ingeschreven eenmanszaken die niet actief zijn, zijn dus geen bedrijven. Ook eenheden die niet op de markt komen zijn geen bedrijven, al is reeds aangegeven dat het marktbegrip wel ruim dient te worden opgevat.

35. De ondernemingsgroep neemt (financiële) beslissingen die gerelateerd zijn aan de voortbrenging van goederen en diensten en zal in het algemeen het bedrijf in zijn geheel omvatten. In de praktijk wordt het bedrijf dan ook voor de statistiek vastgesteld uitgaande van de ondernemingsgroep. Net

als de ondernemingsgroep is het bedrijf dus samengesteld uit juridische eenheden. Het kan echter voorkomen dat een deel van een juridische eenheid tot een bedrijf behoort. Binnen een juridische eenheid kunnen bijvoorbeeld twee of meer zelfstandige actoren opereren, zodat evenzoveel bedrijven worden onderscheiden.

36. Zoals gezegd kunnen bedrijven uit verschillende juridische eenheden bestaan. Dit is met name het geval wanneer hulpactiviteiten als administratie, transport, inkoop, verkoop of computeractiviteiten in aparte juridische eenheden (veelal BV's) zijn ondergebracht. Dergelijke constructies worden bijvoorbeeld gevormd om redenen van fiscale aard of uit oogpunt van aansprakelijkheid. In statistische zin maken juridische eenheden met hulpactiviteiten deel uit van de eenheid waarvoor ze werken. Werken ze voor verschillende eenheden, dan worden hun kosten naar evenredigheid toegedeeld.
37. Het verschijnsel dat zelfstandig opererende activiteiten juridisch gesplitst worden blijft niet beperkt tot de genoemde hulpfuncties. Als bijvoorbeeld de vestigingen van een ondernemingsgroep aparte juridische eenheden zijn maar toch ten aanzien van het productieproces centraal geleid worden, wordt slechts één bedrijf onderscheiden. Bij het tot één bedrijf rekenen van verschillende juridische eenheden wordt ervan uitgegaan dat onderling verweven (deel)processen niet verknipt mogen worden, omdat anders niet realistische gegevens over het productieproces (gefingeerde prijzen, wellicht overschatting van de nationale productie door het meetellen van onderlinge leveringen) zouden ontstaan. Een bedrijf kan dus zowel vertikaal als horizontaal geïntegreerde activiteiten omvatten. Over het algemeen blijkt de verwevenheid uit de inzet van de productiefactoren.
38. Uit het voorgaande blijkt dat aan het bedrijf niet de eis wordt gesteld van fysieke homogeniteit van de uitgeoefende activiteit.

Als bijvoorbeeld de gieterij van een bedrijf onderdelen maakt voor pompen en afsluiters, kan het vervaardigen van pompen of van afsluiters niet als onafhankelijke activiteit worden gezien. Planning en productie van de gieterij zijn dan namelijk het resultaat van de gezamenlijke planning resp. productie van beide afdelingen. Beslissingen over de twee producten en over de gieterij zullen veelal in samenhang worden genomen. Bij gescheiden behandeling van de twee afdelingen zouden de gegevens t.b.v. de statistiek slechts op arbitraire verdeelsleutels berusten. Ook als in dit voorbeeld voor pompen en afsluiters aparte BV's worden opgericht, is dit nog geen aanleiding om van twee afzonderlijke bedrijven te spreken.

39. Een en ander neemt niet weg dat voor bepaalde specifieke toepassingen, zoals de analytische input-output tabel in de Nationale Rekeningen, behoefte bestaat aan informatie op het niveau van fysiek homogene activiteiten. De aldus gegenereerde eenheden worden wel analytische eenheden genoemd. Zij zijn van een andere, meer kunstmatige orde dan het bedrijf; ze representeren immers geen in de werkelijkheid optredende actoren. (Zie ook par. 60)

d. Regionale aspecten

40. De economische activiteit van een bedrijf wordt uitgeoefend op een zekere plaats of op een aantal plaatsen tezamen. Vanuit allerlei invalshoeken bestaat behoefte aan regionale gegevens over de voortbrenging van goederen en diensten. In die behoefte wordt door het CBS voorzien door de berichtgevers op bedrijfsniveau te enquêteren en de gegevens op de vragenlijst regionaal (op het niveau van gemeenten) te laten specificeren. Daarmee wordt volledige aansluiting verkregen tussen nationale en regionale gegevens en is het afzonderlijk onderkennen en definiëren van regionale statistische eenheden overbodig.

IV Verband met internationale classificaties

a. Internationale harmonisatie

41. Teneinde statistieken internationaal vergelijkbaar te maken ontplooiën diverse internationale organisaties van oudsher activiteiten. Op het gebied van activiteitenclassificaties zijn vooral de VN en de EU voor Nederland van belang. De VN heeft een activiteitenclassificatie ontworpen genaamd ISIC²; de NACE van de EU werd reeds genoemd. Deze classificaties worden, net als de SBI, periodiek herzien.
42. Gedurende de laatste jaren hebben belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Zowel ISIC als NACE zijn recentelijk herzien, waarbij deze classificaties beter op elkaar zijn afgestemd³. Hierbij is gebruik gemaakt van een intermediaire classificatie van activiteiten en producten de SINAP⁴, opgesteld door een gezamenlijke werkgroep van de VN en de EU. Deze heeft ook een rol gespeeld bij de internationale harmonisatie van productenclassificaties (zie hoofdstuk IVc).
43. ISIC en NACE golden tot voor kort als "aanbevolen" classificaties; het stond de statistische bureaus vrij er al dan niet gebruik van te maken. Bij het opstellen van de SBI '74 heeft het CBS gekozen voor ISIC (Rev. 2) als leidraad en niet voor de toenmalige NACE, die sterk van de ISIC afweek. In deze situatie is verandering gekomen met de inwerkingtreding van een EU verordening die de lidstaten verplicht hun nationale activiteitenclassificaties in overeenstemming te brengen met NACE⁵. Per 1 januari 1993 moeten alle lidstaten hun nationale activiteitenclassificaties hebben herzien op zodanige wijze dat alle categorieën ervan direct vergelijkbaar zijn met overeenkomstige categorieën in NACE.

² International Standard Industrial Classification of all economic activities

³ De huidige versies worden aangeduid als ISIC, Rev. 3 (gepubliceerd in 1989) resp. NACE, Rev. 1 (1991)

⁴ Système Internationale des Nomenclatures des Activités et des Produits. De SINAP is op zijn beurt geënt op een andere classificatie, het HS (Harmonized Commodity Description and Coding System), ontwikkeld door de Internationale Douaneraad (IDR) te Brussel.

⁵ Verordening No 3037/90, d.d. 9 oktober 1990; Publicatieblad van de EU, L 293, d.d. 24 oktober 1990.

44. Gebruik van geharmoniseerde classificaties is niet voldoende om statistieken internationaal vergelijkbaar te maken: ook de gebruikte statistische eenheden moeten overeenkomen. Met het oog hierop heeft de EU een verordening uitgevaardigd die het gebruik van statistische eenheden moet harmoniseren⁶. Deze verordening bevat de definitie van een aantal statistische eenheden. Hoewel lidstaten gehouden zijn, behoudens bepaalde uitzonderingen, geen andere statistische eenheden te gebruiken dan die van de verordening, bepaalt de verordening niet welke eenheid voor welke statistiek gebruikt dient te worden. Dat laatste wordt geregeld in aparte verordeningen.

b. SBI, NACE en ISIC

45. De beslissing van de EU om de NACE verplicht te stellen heeft vanzelfsprekend grote invloed gehad op de inhoud en betekenis van de nieuwe SBI. De Nederlandse economische structuur wijkt op een aantal punten af van de Europese, die de NACE weerspiegelt. Bovendien is de NACE niet gebaseerd op de methodologie die werd geschetst in hoofdstuk II, maar is zij veeleer de uitkomst van overleg tussen lidstaten met verschillende statistische systemen en belangen. Een en ander heeft tot gevolg dat de herziene SBI niet in alle opzichten de best mogelijke weergave is van de Nederlandse economische structuur. Daartegenover staat de verhoogde internationale vergelijkbaarheid.
46. De NACE heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in z.g. secties, aangeduid met letters. Twee secties (sectie B, "winning van delfstoffen" en sectie C, "industrie") zijn onderverdeeld in subsecties, die eveneens aangeduid worden met letters. Daaronder volgen z.g. afdelingen, aangeduid met nummers. Hierbij werd vanaf het begin doorgenummerd, maar bij het begin van iedere volgende sectie werd naar een volgend vijfvoud gesprongen. De afdelingen zijn onderverdeeld in z.g. groepen en de groepen in z.g. bedrijfsklassen, waarbij een decimale codering is gebruikt.
47. De SBI heeft de structuur en de coderingen van de NACE (op enkele uitzonderingen na, zie par. 49)

⁶ Verordening No 696/93, d.d. 15 maart 1993; Publicatieblad van de EU, L 76/1, d.d. 30 maart 1993.

overgenomen. Waar nodig is het laagste niveau uitgesplitst in subklassen. Hoewel de NACE verordening toestaat tussenniveaus te creëren, werd hiervan geen gebruik gemaakt, onder meer omdat deze niet op eigen wijze verder mogen worden gesplitst. De titels van de nieuwe SBI zijn de door de EU gemaakte vertalingen van de oorspronkelijk Engelse tekst, aangepast aan het gangbare taalgebruik in de diverse industrieën. De subklassen hebben vanzelfsprekend puur nationale titels.

48. Het verband tussen SBI en ISIC volgt uit het verband tussen NACE en ISIC. Op sectie- en afdelingsniveau zijn NACE en ISIC gelijk, maar ISIC kent geen subsecties. Op groeps- en bedrijfsklasseniveau is NACE gedetailleerder dan ISIC: op deze niveaus heeft een aantal ISIC categorieën gesplitst en bestaat er geen directe vergelijkbaarheid.
49. Op enkele punten is in de nieuwe SBI afgeweken van de structuur van zowel NACE als ISIC. Zo zijn de uitsplitsingen in de mijnbouw en energiewinning niet overgenomen. In het luchtvervoer is een beperktere indeling gevolgd. Financiële leasing is weggelaten als aparte industrie en enkele categorieën bij de overheid zijn gecombineerd. Verder wijkt de SBI af van de NACE doordat een onderverdeling in de staalindustrie is weggelaten en een afwijkende indeling gebruikt wordt in de handel en reparatie van auto's.
50. Het is duidelijk dat de methodologie zoals geschetst in hoofdstuk II in de SBI slechts in beperkte mate kon worden gerealiseerd. Zij is met name voor het laagste niveau van de SBI uitgangspunt geweest. Niettemin is deze methodologie voor de Nederlandse statistiek van groot belang: zij geeft weer welke rol de SBI speelt in het stelsel van economische statistieken en is inzet in internationaal statistisch overleg.

c. SBI en productclassificaties

51. Afgezien van het verband tussen de Nederlandse en internationale activiteitenclassificaties (SBI, NACE en ISIC), bestaan er ook relaties tussen activiteitenclassificaties en productclassificaties. Ook de classificaties die gebruikt worden in het kader van de Nationale Rekeningen houden verband met activiteitenclassificaties. Relaties met andersoortige door het CBS gehanteerde classificaties,

zoals voor schoolopleidingen en beroepen, worden door het CBS niet nagestreefd.

52. Wat productclassificaties betreft, heeft de VN de Central Product Classification (CPC) opgesteld. Deze vrij grove indeling is, net als de ISIC, gebaseerd op de SINAP (zie par. 42). Zij omvat categorieën voor alles wat voorwerp van een transactie kan zijn, d.w.z. goederen, diensten en activa. Belangrijke criteria bij de opstelling van de CPC waren de herkomst en de bestemming van de producten. Dit betekent dat in één categorie van de CPC slechts producten werden samengenomen indien zij dezelfde industrie als voornaamste herkomst hadden en indien zij voornamelijk t.b.v. dezelfde bestemmingscategorie werden verkocht. (Met bestemming wordt hier bedoeld categorieën als investeringen, intermediair verbruik, consumptie en gemengd gebruik.) Op het laagste niveau bestaat er een nauwe relatie tussen ISIC en CPC.
53. Volgens afspraak volgde de EU in eerste instantie dit voorbeeld. Zij ontwikkelde de z.g. CPC-COM, die van dezelfde criteria uitging als de CPC. De relatie tussen categorieën van de NACE en de CPC-COM is dan ook 1:n. Niettemin ontstond er behoefte aan een Europese productclassificatie die niet op de CPC was gebaseerd. De eerste stap daartoe was de z.g. PRODCOM, een lijst van goederen zoals geproduceerd per industrie en gepubliceerd door Eurostat. Deze PRODCOM werd vervolgens aangevuld met categorieën voor diensten en vormde de basis voor de nieuwe standaard classificatie voor producten van de EU, de z.g. Classification of Products by Activity (CPA). In de CPA is de herkomst niet alleen gebruikt als indelingscriterium maar ook als de leidende structuur. De relatie tussen de categorieën van NACE en CPA is dus weer 1:n, met dien verstande dat dit ook geldt voor de geaggregeerde niveaus.
54. Ook het CBS hanteert een eigen productclassificatie. Oorspronkelijk was deze beperkt tot goederen: de z.g. Standaard Goederennomenclatuur (SGN), die in grote trekken gebaseerd was op dezelfde principes als de CPA. Mede als gevolg van de grote - en toenemende - vraag naar (gestandaardiseerde) informatie over diensten besloot het CBS de SGN uit te breiden en om te vormen tot de z.g. Standaard Productclassificatie (SPC). De SPC heeft de structuur van de CPC-COM en zal ten-

minste het detail hebben van de CPA. De relatie tussen SBI en SPC op het laagste niveau zal 1:n zijn. Verder bestaat er een redelijk goede relatie tussen de SBI en de goederennomenclatuur die gebruikt wordt in statistieken voor de buitenlandse handel, de z.g. Naamlijst A.

55. Op het terrein van de Nationale Rekeningen wordt er naast de SBI gebruik gemaakt van een classificatie van institutionele sectoren. De SBI wordt gebruikt voor indeling van bedrijven en de sectorindeling voor indeling van ondernemingsgroepen. De sectorindeling wordt gedefinieerd in het door de VN ontwikkelde handboek voor het systeem van Nationale Rekeningen, het z.g. SNA (System of National Accounts) en de Europese pendant ervan, het z.g. ESA (European System of Accounts). De sectorindeling maakt onderscheid tussen financiële en niet-financiële ondernemingen(groepen), overheid en sociale verzekering, instellingen zonder winstoogmerk, huishoudens met en zonder bedrijf en de sector buitenland. Deze sectoren worden op hun beurt verdeeld in subsectoren. Hoewel met deze classificatie andere eenheden worden ingedeeld dan met de SBI, lopen de indelingscriteria voor de sectoren ondernemingen en overheid vrijwel parallel.

d. Statistische eenheden

56. In de EU verordening over eenheden worden twee eenheden gedefinieerd die in hoge mate overeenkomen met het bedrijf van het CBS. Dit zijn de z.g. onderneming en de eenheid van economische activiteit (EEA). In de EU definitie van de onderneming ligt de nadruk op zelfstandigheid, in die van de EEA op homogeniteit van de economische activiteit, maar in de praktijk komen de beide eenheden vrijwel overeen. Beide EU eenheden zijn, net als het Nederlandse bedrijf, bedoeld voor statistieken over het productieproces, maar de EU onderneming vervult tevens een rol in EU statistieken over het financiering- en inkomensverdelingsproces.
57. Ook in de inleiding op de ISIC wordt een stelsel van statistische eenheden gedefinieerd. De ISIC eenheid die overeenkomt met het bedrijf van het CBS is de z.g. kind-of-activity unit (KAU).
58. De andere Nederlandse statistische eenheid, de ondernemingsgroep, die wordt gebruikt voor financiële statistieken, komt vrijwel overeen met de ondernemingsgroep zoals die wordt gedefinieerd in de EU verordening over statistische eenheden. Ten aanzien van de ISIC is de situatie minder eenduidig. In de ISIC worden drie eenheden genoemd die van belang zouden kunnen zijn voor financiële statistieken: de group of enterprises, de subgroup of enterprises en de enterprise. De group of enterprises zou de eenheid zijn die het meest met de Nederlandse ondernemingsgroep overeenkomt, ware het niet dat deze ISIC eenheid niet door landsgrenzen beperkt wordt.
59. In de EU verordening en de inleiding op de ISIC worden nog meer eenheden gedefinieerd. Hiervan verdienen de regionaal of lokaal gedefinieerde eenheden en de z.g. analytische eenheden vermelding. De EU onderscheidt de z.g. lokale eenheid als deel van de EU onderneming en de z.g. lokale eenheid van economische activiteit als deel van de EEA. Hierbij kan de locatie worden opgevat als adres. De VN onderscheidt eveneens de z.g. lokale eenheid als deel van de ISIC enterprise en de z.g. establishment als deel van de KAU. De establishment kent echter twee operationele definities: een gelijk aan het adres en een die afhangt van de gebruikte regionale indeling van de statistiek. In het laatste geval gaat het om alle adressen binnen de te onderscheiden regio.
60. Analytische eenheden zijn door statistici gemaakte eenheden, ontstaan door splitsen of combineren van waargenomen eenheden, met het doel om met behulp van schattingen en toedelingen te komen tot meer gedetailleerde en meer homogene statistieken. Analytische eenheden zijn vooral van belang voor Nationale Rekeningen, in het bijzonder de z.g. analytische input-output tabellen. In tegenstelling tot EU en VN maakt het CBS echter geen gebruik van een expliciete definitie van een analytische eenheid: de betreffende tabellen worden samengesteld door bewerking van gegevens uit de productiestatistieken. De analytische eenheden blijven daarbij impliciet.
61. De door de EU gedefinieerde analytische eenheid is de z.g. homogene productie-eenheid. Deze komt overeen met de z.g. homogeneous unit of production van ISIC. Verder definiëren zowel EU als ISIC de z.g. institutionele eenheid - zonder er een expliciet gebruik aan te koppelen - in navolging van het

SNA. In het SNA is de institutionele eenheid het vertrekpunt voor de vorming van zowel statistische als analytische eenheden. Het is een juridische eenheid, in bepaalde gevallen samengevoegd met juridische eenheden die hulpfuncties uitoefenen.

V. Toepassing van de SBI

a. Toelichting en indexen

62. De benamingen van de categorieën van een classificatie geven vaak onvoldoende informatie om de te classificeren objecten direct in te delen. Om haar uniform toe te kunnen passen is daarom een toelichting nodig. Daarmee staat of valt de bruikbaarheid van de classificatie als instrument om bedrijven in te delen. Een toelichting moet zodanig gereedgemaakt zijn dat duidelijk is welke objecten in welke categorie moeten worden ingedeeld, ook al worden zij niet met name genoemd. In geval van een activiteitenclassificatie moet de toelichting daarom niet alleen bestaan uit een opsomming van activiteiten per klasse maar vooral uit een beschrijvende tekst, die de inhoud van zo'n klasse weergeeft.
63. De toelichting op de SBI '93 is, conform de huidige verplichting, gebaseerd op de toelichting op de NACE. Waar nodig is deze aangepast en uitgebreid. Deze toelichting is te vinden in deel B, hoofdstuk II. Tot aan de herziening heeft het de SBI overigens aan een toelichting ontbroken; beschikbaar was slechts een index (lijst) van activiteiten, enerzijds geordend naar de oude klassen (z.g. systematische index) en anderzijds naar alfabet (alfabetische index). Voor het coderen van eenheden is het gebruik van zo'n index van groot praktisch belang. Daarom is een nieuwe systematische en alfabetische index gemaakt. Een verkorte versie van de alfabetische index is opgenomen in deel B, hoofdstuk III.

b. Classificatieregels

64. Ook de toelichting per klasse en de index zijn niet voldoende om alle problemen op te lossen waarop men stuit bij het toepassen van een classificatie. Classificeren vereist kennis van de structuur van het bedrijfsleven en inzicht in doel en gebruik van de classificatie en is bovendien een kwestie van ervaring. Daarnaast zijn enige algemene classificatieregels onontbeerlijk voor eenheden waarvan de activiteit niet ondubbelzinnig overeenkomt met de omschrijving van enige klasse.
65. Uitgangspunt is dat een eenheid die activiteiten uitoefent behorend bij verschillende klassen, wordt ingedeeld naar haar hoofdactiviteit. De hoofdacti-

viteit van een eenheid is de activiteit die de grootste bijdrage levert aan de toegevoegde waarde van die eenheid. Is uitsplitsing van de toegevoegde waarde niet of onvoldoende mogelijk, dan kan als substituuut het aantal verloonde dagen worden genomen. Indien ook dat niet kan worden bepaald, kan de bruto omzet worden gebruikt.

66. De bepaling van de hoofdactiviteit geschiedt eerst voor het hoogste niveau van de classificatie en daarna successievelijk voor de lagere niveaus. Stel bijvoorbeeld dat een bedrijf een activiteit uitoefent, die in drie klassen van de SBI uiteenvallen te weten "vervaardiging van kantoormachines en computers" (SBI sectie D, afdeling 30), "vervaardiging van overige elektrische machines, apparaten en benodigdheden" (SBI sectie D, afdeling 31) en "computerservice- en informatietechnologiebureaus e.d." (SBI sectie K, afdeling 72). Stel verder dat de bijdrage aan de toegevoegde waarde gelijk is aan 25%, 35% resp. 40%. Deze eenheid wordt ingedeeld in afdeling 31 omdat op sectieniveau het zwaartepunt ligt op sectie D (aandeel toegevoegde waarde: 25+35%).
67. In overeenstemming met NACE zijn verder de volgende classificatieregels van toepassing:
- In geval van verticale integratie van industriële activiteiten wordt een eenheid als regel ingedeeld in de klasse waarin het eindproduct is omschreven.
 - Eenheden die zelfvervaardigde producten aan consumenten verkopen worden ingedeeld in de klasse waarin het vervaardigen van die producten valt. Worden naast zelfvervaardigde producten ook producten van anderen verkocht, dan wordt ingedeeld naar zwaartepunt.
 - Eenheden die uitsluitend of hoofdzakelijk loondiensten uitoefenen worden ingedeeld in dezelfde categorie als eenheden die soortgelijke werkzaamheden uitoefenen voor eigen rekening.
 - Eenheden die uitsluitend of hoofdzakelijk reparatie of onderhoud uitvoeren aan machines of andere investeringsgoederen, worden ingedeeld in dezelfde klasse als eenheden die deze goederen produceren. Daarentegen wordt de reparatie van auto's en computers ingedeeld in SBI 501/502 resp. SBI 725.

c. Jurisprudentie

68. Bij het classificeren van eenheden zullen er altijd onvoorziene situaties en grensgevallen zijn, die niet

anders dan door ad hoc beslissingen kunnen worden afgedaan. Het valt niet te vermijden dat deze soms een arbitrair karakter hebben. Om een consistente typering te bereiken worden deze beslissingen in jurisprudentie vastgelegd. Daar het hier om individuele gevallen gaat waarbij uit de stukken de identiteit van de eenheid kan worden herleid, wordt deze jurisprudentie niet aan derden ter beschikking gesteld.

d. Verandering van activiteit

69. Het komt voor dat bedrijven van activiteit veranderen. Dit kan verschillende gedaanten aannemen. Daarbij is het van belang te onderscheiden tussen geleidelijke en abrupte wijzigingen. De eerste categorie komt het meest voor: na een verschuiving van het productpakket die zich voltrekt gedurende een aantal jaren, verandert het zwaartepunt (b.v. van detailhandel in rookwaren naar detailhandel in tijdschriften) en verhuist het bedrijf naar een andere klasse van de SBI. In de praktijk pleegt een dergelijke verhuizing pas zijn beslag te krijgen nadat het bedrijf zijn omslag gedurende enige tijd heeft bewezen. Dit om veelvuldig heen en weer bewegen tussen twee klassen te voorkomen.
70. Tegenover de geleidelijke wijzigingen staan de abrupte overgangen van de ene op de andere activiteit. Deze kunnen soms dermate ingrijpend zijn (zoals een bakker die zijn zaak sluit en een slijterij begint) dat in feite geen sprake is van een activiteitswijziging binnen hetzelfde bedrijf, veeleer van de opheffing van een bestaand bedrijf, gevolgd door de oprichting van een nieuw.
71. Activiteitswijziging, geboorte en sterfte zijn niet de enige soorten veranderingen die bedrijven kunnen ondergaan. Ook fusie, afsplitsing en overname kunnen bijvoorbeeld voorkomen. Het CBS heeft een speciale classificatie ontworpen om de verschillende veranderingen systematisch en eenduidig in categorieën te kunnen onderbrengen. Deze z.g.

classificatie van veranderingen kan onder meer worden gebruikt bij tijdreeksen: door veranderingen in de populatie van bedrijven (zoals activiteitswijzigingen) te specificeren en te relateren aan de veranderingen in de gemeten variabelen neemt de betekenis van de cijfers beduidend toe.

e. Het Algemeen Bedrijfsregister

72. Voor de toepassing van de SBI door het CBS is het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) van groot belang. In beginsel worden daarin alle bedrijven en ondernemingsgroepen die toegevoegde waarde genereren geregistreerd, voorzien van statistische kenmerken zoals SBI en grootteklasse werkzame personen. Voor alle statistieken over deze eenheden is het ABR de bron en, indien van toepassing, steekproefkader. Daarbij is de SBI het belangrijkste kenmerk voor het definiëren van onderzoekspopulaties. Door statistieken op het ABR te baseren wordt coördinatie van statistieken bereikt: dubbel tellen en ten onrechte buiten beschouwing laten van eenheden wordt voorkomen. Hierdoor zijn statistieken relateerbaar en soms zelfs optelbaar.
73. De belangrijkste voedingsbron voor het ABR is de Databank van de Kamers van Koophandel. Rechtspersoonlijkheid bezittende bedrijven zijn wettelijk verplicht zich bij een Kamer te laten inschrijven. Door de Kamers worden aan alle ingeschreven eenheden kenmerken toegekend, waaronder een activiteitscode. Met ingang van het van kracht worden van de nieuwe SBI hanteren de Kamers dezelfde indeling als het CBS, zij het verder gedifferentieerd. De Databank levert regelmatig alle mutaties aan het CBS, met inbegrip van de oprichtingen en opheffingen. Hiervan maakt het ABR gebruik bij de samenstelling van de statistische eenheden en de bepaling van hun kenmerken. Andere bronnen voor het ABR zijn onder meer Bedrijfsverenigingen en gegevens uit lopende CBS-onderzoeken.

VI. Gebruikte afkortingen

Afkorting betekenis

ABR	Algemeen Bedrijfsregister
BW	Burgerlijk Wetboek
CPA	Classification of Products by Activity (Eurostat, nog niet officieel gepubliceerd)
CPC	Central Product Classification (United Nations, Statistical Series M, No 77, New York 1991)
CPC-COM	EU versie van de CPC (Eurostat, niet gepubliceerd)
EEA	Eenheid van economische activiteit
EU	Europese Unie
ESA	European System of Accounts (Eurostat, Luxembourg 1979, onder revisie)
HS	Harmonized Commodity Description and Coding System (Customs Cooperation Council, Brussels 1983)
IDR	Internationale Douaneraad, Brussel
ISIC	International Standard Industrial Classification of all Economic Activities (United Nations, Statistical Series M, No 4, Rev. 3, New York 1990)
KAU	Kind-of-activity unit
NACE	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (VO No 3037/90, d.d. 9 oktober 1990; PB L 293, d.d. 24 oktober 1990)